

‘NOG NOOIT EEN FOLDER UITGEDEELD, MAAR HET ZIT ALTIJD VOL’

Sociaal geïsoleerd en eenzaam, midden in de stad. Hoe krijg je deze kwetsbare groep mensen actief? Sociaal werker Jenny Zwijnenburg zette met wijkbewoners ‘Vangnetwerken’ op. ‘Het is gemakkelijker voor cliënten om hulp te geven dan om hulp te vragen.’

‘H et Vangnetwerk van welzijnsorganisatie DOCK is opgezet om mensen die achter de voordeur zitten uit hun isolement te halen. Met hulp van het Oranje Fonds ben ik het project begonnen met de computercursus voor alleenstaande, eenzame mannen in de Rotterdamse wijk Charlois. Na een paar maanden stond er geen computer meer aan tijdens de cursus en waren alle mannen gezellig met elkaar aan het praten. Het bleek dat mensen die nauwelijks buiten de deur komen, gewoon vrienden kunnen worden als ze elkaar maar kunnen ontmoeten. Het doel van de computercursus, kwetsbare mensen uit hun sociale isolement halen, kreeg een extra dimensie: verbinding.

Wat betekenen

Wij zijn in 2013 met het Vangnetwerk DOCK-werkers begonnen. Het project is er nog steeds en ik werk er nog één dag in de week. Inmiddels doe ik promotieonderzoek naar mijn eigen project bij de academische werkplaats Sociaal Werk van Tranzo, onderdeel van de Universiteit Tilburg. Er is

de afgelopen jaren heel wat veranderd in mijn werk als sociaal werker. Vroeger bezocht ik mensen individueel; ik ging op huisbezoek en probeerde hen te bewegen de deur uit te gaan. Nu haal ik mensen achter de deur vandaan en breng ze met elkaar in contact. Ik merk dat het bij hen zelf veel meer energie losmaakt. Ze regelen hun activiteiten zelf, ik spring alleen bij als er iets misgaat.

Ja, natuurlijk gaat er wel eens wat mis.

We werken met mensen met behoorlijke psychosociale problematiek: lvb, ggz, armoede, huiselijk geweld. Voor velen van hen is het heel moeilijk om contact te maken. Als er ruzie is, persoonlijke problemen zijn, of als ze moeite hebben om de activiteiten te organiseren, dan spring ik in. Voor de mensen is het belangrijk om te weten dat ik er ben als het nodig is.

Een groot verschil met de projecten van vroeger is dat kwetsbare mensen nu zelf naar ons toe komen. We hebben nog nooit een folder uitgedeeld, maar het zit altijd vol. Omdat mensen nu eenmaal sociale wezens zijn, ze willen elkaar ontmoeten. Ook,

of beter juist, als ze bang zijn, in de problemen zitten en als ze heel erg alleen zijn. Ik vind het belangrijk dat je kijkt naar de persoon en naar wat hij of zij nodig heeft om te gaan stralen. Dat klinkt wat overdreven, maar de beste manier om kwetsbare mensen te benaderen is om aan hen te vragen: “Wat kan jij voor een ander betekenen?” Iedereen weet daar wel een antwoord op. Het is gemakkelijker voor cliënten om hulp te geven dan om hulp te vragen.

Op persoonlijke titel

Ik ben persoonlijk best ver gegaan in de ondersteuning. Bijvoorbeeld door mensen uit de zogenaamde tweede lijn te ondersteunen. Dat begon met The Base. Initiatiefnemer Pete nam deel aan de dagbesteding van een ggz-instelling. Hun groep werd door bezuinigingen opgeknipt; mensen met een behoorlijke psychiatrische beperking moesten verdeeld worden over allemaal verschillende groepen. Maar Pete wilde graag samen met zijn oude vrienden blijven. Hij wilde daarom een eigen dagbestedingsproject in de wijk opzetten voor

Jenny Zwijnenburg als spreker tijdens het Welzijnsdebat.

zijn mensen. Ik heb hem toen op persoonlijke titel geholpen om zijn groep van de grond te krijgen. Omdat ik erin geloofde. Zo hebben we een soort van zelfsturende dagbesteding opgericht: The Base. Dat draait prima, omdat het aansluit bij de wensen van de mensen zelf. En deze mensen, die nooit hadden verwacht dat zij aansluiting zouden vinden bij “gewone buurtbewoners”, doen nu van alles samen met de DOCK-werkers.

We zijn nu twee jaar verder en deze manier van werken wordt in Rotterdam en daarbuiten als voorbeeld gezien van integrale hulpverlening, voortgekomen uit de eigen kracht van cliënten. Het heeft heel wat energie en inspiratie gekost. Ik kon het project aanvankelijk niet als sociaal werker in dienst van de welzijnsinstelling begeleiden omdat ik als welzijnswerker formeel niet hoor te werken met ggz-geïndiceerde cliënten. Voor hen is ‘zorggeld’ beschikbaar waarmee ze bij een zorgaanbieder aan dagbesteding kunnen meedoen. Dat valt niet onder welzijn. Bekostiging van zorg en welzijn loopt nog steeds gescheiden. En dat maakt inte-

graal werken best ingewikkeld. Vanaf 2018 gaat dit in Rotterdam veranderen.

Daarom ben ik in eerste instantie op persoonlijke titel het project van Pete gaan begeleiden. Dat wil zeggen dat ik heel veel heb gezeurd om geld bij verschillende instanties en instellingen. Als een soort Jehova’s getuige die langs de deur gaat. Gelukkig is dat nu niet meer nodig. Nu werkt DOCK samen met ggz-instelling Pameijer, zodat we mensen met en zonder indicatie kunnen ontvangen.

De toekomst

Ik vind het lastig om een goed beeld te krijgen van de toekomst van het sociaal werk. Ik zie in het politieke en gemeentelijke beleid veel aandacht en erkenning voor wat wij doen en de manier waarop wij dat doen: vanuit de mensen zelf. Dat vind ik hoopvol. Maar tegelijk kom ik in de gemeentelijke plannen allerlei doelen tegen die welzijnsorganisaties moeten halen. Het gaat om cijfermatige targets. Alles ligt vast en alle zeilen moeten worden bijgezet om die cijfers te halen. Daardoor is er veel te

weinig ruimte om nieuwe dingen te ontwikkelen.

Ik zie ook dat de targets uitgaan van de korte termijn en van tijdelijke hulp. Maar de mensen met wie ik werk, hebben veel chronische beperkingen. Het beleid van de gemeente Rotterdam is gericht op individuele groei door eigen kracht en op zelfredzaamheid. Maar sommige mensen worden nooit zelfredzaam en zullen altijd ondersteuning nodig hebben. Kwetsbare groepen hebben langdurig professionele steun nodig. En niet alleen van vrijwilligers, maar ook van een hbo-opgeleide professional. Je moet er wel iets voor kunnen om zo’n groep kwetsbare cliënten te begeleiden. Je moet iets weten van groepsdynamiek, conflictoplossing, wet- en regelgeving, psychiatrische ziektebeelden en ga zo maar door. Alles wat ik heb geleerd als professional eigenlijk. ■

Jenny Zwijnenburg, Sociaal werker van het Jaar 2014, verzorgt een workshop op ‘De Dag van de Sociaal Werker’ op 15 maart. Meer weten? www.zorgwelzijncongressen.nl